Ur statsrevisorernas berättelse

av byrådirektör Lars Ovegård.

Riksdagens revisorer har i sin nyligen avlämnade berättelse behandlat ett flertal frågor, som torde vara av intresse för denna tidnings läsekrets; i det följande skall därför lämnas ett referat av revisorernas uttalanden i dessa punkter.

Schablonavdragen.

En av riktpunkterna vid utformningen av vårt skattesystem har varit att nå rättvisa och likformighet vid beskattningen. En strävan har vidare förelegat att avpassa skattereglerna så, att beskattningen avväges under hänsynstagande till den skattskyldiges skatteförmåga. I syfte att begränsa arbetet både för de skattskyldiga vid avlämnandet av inkomstdeklarationerna och för taxeringsmyndigheterna har man emellertid nödgats göra vissa avsteg i fråga om såväl rättvisan som likformigheten vid beskattningen. Man har bl. a. funnit sig böra arbeta med vissa schablonmässiga uppskattningar. Allt eftersom skattetrycket ökat och skatteförfattningarna delvis till följd härav blivit mer komplicerade, har man sett sig nödsakad att i större utsträckning än tidigare tillgripa dylik schablonisering, t. ex. i fråga om beräkningen av inkomst av en- och tvåfamiljefastigheter liksom av bostadsrättsföreningars fastigheter. Ytterligare ett steg i sådan riktning har tagits genom införandet av vissa scablonavdrag för löntagare för inkomst av tjänst samt för inkomst av kapital ävensom i fråga om avdragsrätten för försäkringsavgifter för kapitalförsäkring och sjukförsäkring. Reglerna härom, som innefattas i KL, har för första gången tillämpats vid 1957 års taxering.

Även om ett enda års erfarenheter måhända icke kan läggas till grund för några definitiva slutsatser för hur dessa regler utfallit i praktiken, har revisorerna likväl funnit det vara av intrsess att inhämta vissa uppgifter i ämnet från överståthållarämbetet och länsstyrelserna. De inkomna svaren, som i de flesta fall grundats på såväl upplysningar från taxeringsnämndsordförande i respektive län som länsstyrelsernas egna iakttagelser, har i sina huvuddrag återgivits i revisorernas berättelse.

Såsom en sammanfattning av de till revisorerna anförda synpunkterna kan nämnas att allmän enighet synes råda därom, att de nya reglernas syfte — förenklat deklarations- och taxeringsförfarande — icke uppnåtts. Representativt för den förhärskande uppfattningen härutinnan torde vara de svar som taxeringsnämndsordförande i Stockholms stad lämnat på vissa frågor i ämnet från överståthållarämbetet. Av dessa ordförande har endast 29 uppgivit, att bestämmelserna förståtts riktigt av de skattskyldiga, medan 201 haft motsatt uppfattning. Det övervägande flertalet eller 221 har vidare ansett, att bestämmelserna försvårat arbetet för taxeringsnämnderna, medan endast 17 framfört en annan mening.

Vad beträffar tillämpningen av de särskilda avdragen har i de inkomna svaren lämnats av en hel provkarta på de olika

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-27 23:14:48

sätt, på vilka desamma utnyttjats och/eller missuppfattats av de skattskyldiga. Sålunda har dessa i åtskilliga fall försökt utnyttja avdraget för inkomst av tjänst på icke avsett sätt. Många ha t. ex. konstruerat kostnader som med några kronor överstigit jämnt hundratal för att erhålla maximal avrundning uppåt. Vidare vill det förefalla, som om schablonavdraget för försäkringsavgifter vållat åtskilliga svårigheter. Ett ofta förekommande fel härutinnan har varit, att den obligatoriska sjukförsäkringsavgiften avdragits särskilt utöver schablonavdraget. I fråga om äkta makar har det varit vanligt, att ena maken utfört schablonavdrag å 300 kr., medan andra maken yrkat avdrag för premier och avgifter i enlighet med specificerade uppgifter. Till det dåliga resultatet i förevarande avseende synes i väsentlig mån ha bidragit, att deklarationsblanketten i denna punkt fått en mindre lycklig utformning.

Flera länsstyrelser ha uttryckt den meningen, att ifrågavarande bestämmelser kan väntas utfalla bättre i tillämpningen ett kommande år, medan andra därom varit mera tveksamma. Till den senare gruppen hör överståthållarämbetet och länsstyrelsen i Stockholms län. Enligt revisorernas uppfattning förtjänar de senares mening särskilt beaktande med hänsyn till att dessa myndigheter har att granska deklarationerna för en betydande del av landets befolkning.

Revisorerna har för sin del blivit helt övertygade om att de förevarande ändringarna i KL icke haft åsyftad effekt utan tvärtom försvårat såväl deklarations- som taxeringsförfarandet. Det är givetvis för tidigt att fälla några definitiva omdömen om reformens värde på längre sikt. Revisorerna anser sig emellertid — i likhet med bl. a. nyssnämnda myndigheter — böra ställa sig tveksamma även beträffande framtiden. Även om de deklarationsskyldiga kan förväntas så småningom få ökad insikt om bestämmelsernas innebörd, bör ihågkommas att deklarationsförfarandet återkommer endast en gång årligen och att det därför är antagligt, att flertalet skattskyldiga icke kan inhämta några djupare och mera varaktiga kunskaper i detta ämne, som för varje år tenderar att bli alltmer omfattande och svårbemästrat även för dem som eljest ha vana vid författningstolkning. De nya avdragens utformning torde i icke ringa utsträckning ha förorsakat de mest samvetsgranna deklaranterna stora svårigheter, samtidigt som taxeringsmyndigheterna måst sätta till mycken värdefull tid för att t. ex. kontrollera, om de skattskyldiga verkligen tillgodogjort sig avdragen. Till svårigheterna bidrager icke minst det förhållandet, att deklarationsblanketten praktiskt taget varje år förändras i åtskilliga hänseenden, något som — förutom kostnader för det allmänna — medför att de skattskyldiga måste känna sig villrådiga vid ifyllandet av blanketten. Denna har, vilket dock delvis sammanhänger med skatteförfattningarnas komplicerade beskaffenhet, nu enligt revisorernas uppfattning erhållit en så omfattande och även i vissa hänseenden svårförståelig text, att blotta anblicken av densamma i många fall måste inge vederbörande en känsla av olust, som lätt kan övergå i resignation inför möjligheten att rätt ifylla blanketten.

I den mån det ena huvudändamålet med reformen icke kan uppnås — att förenkla deklarationsförfarandet — kommer även det andra huvudändamålet — att genom inskränkning av arbetet med de okompli-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-27 23:14:48

cerade löntagardeklarationerna giva taxeringsmyndigheterna bättre tid för mera invecklade deklarationer — att förfuskas. Även om de skattskyldiga i framtiden kommer att få större insikter i ämnet, varmed följer mindre arbete för taxeringsmyndigheterna, synes det dock högst antagligt, att reformen icke någon gång kommer att innebära en verklig lättnad för dessa. Årets erfarenheter visar också helt allmänt, att det är ett starkt framträdande intresse för såväl de deklarationsskyldiga som myndigheterna att ett mer ändamålsenligt deklarations- och taxeringsförfarande kommer till stånd. Icke några ansträngningar bör i sådant syfte skys. De åtgärder som därvid kan komma i fråga är dels sådana som har mera omedelbar verkan, dels sådana som har effekt först på längre sikt. I förstnämnda hänseendet må nämnas att såväl taxeringsnämndsordförande som länsstyrelserna framfört åtskilliga önskemål om ändringar i gällande deklarationsblankett för allmän självdeklaration (1 a). Även om revisorerna — vilka ansett sig icke närmare böra ingå på de framförda förslagen — som nämnts i princip är motståndare till alltför ofta återkommande ändringar, syntes den förra året använda deklarationsblanketten vara behäftad med sådana brister, att det vore nödvändigt med en omarbetning av densamma för att nå fram till en mera definitiv utformning. Enligt revisorernas mening bör vid upprättandet av deklarationsblanketten eftersträvas att göra denna så enkel och överskådlig som möjligt; texten bör icke göras mer omfattande än vad som bedömes oundgängligt. Hänvisningar till "deklarationsupplysningar" bör i möjligaste mån undvikas, då deklaranterna vanligen torde underlåta att anskaffa dessa. Revisorerna säger sig icke känna till vilka tjänstemän som anlitades vid konstruktionen av ifrågavarande blanketter men utgår ifrån såsom självklart, att tillgänglig expertis inom t. ex. statens organisationsnämnd utnyttjas.

En utväg då det gäller att åstadkomma en enklare blankett och samtidigt mera noggranna deklarationer vore att utforma bestämmelserna så, att de skattskyldiga i deklarationerna — i fråga om avdrag under inkomst av tjänst, inkomster och avdrag under inkomst av kapital och avdrag för försäkringspremier — hade att med exakta belopp uppgiva inkomsten respektive avdragen och att det sedan skulle åligga taxeringsmyndigheterna att höja avdragen respektive medge schablonavdrag. Goda förutsättningar för ett sådant förfarande skapas vid en mera allmän övergång till användning av komplicerade kontorsmaskiner inom taxeringsväsendet.

De nuvarande bristerna i deklarationsförfarandet torde vidare åtminstone till viss del kunna elimineras genom att allmänheten på lämpligt sätt genom press och radio informeras om gällande bestämmelser.

RN delar tydligen revisorernas uppfattning om behovet av en mer ändamålsenlig deklarationsblankett. Nämnden har sålunda, efter det att revisorerna upptagit denna fråga till behandling, fastställt nu blankett att användas vid 1958 års deklaration. De av revisorerna här framförda önskemålen syns därvid delvis ha tillgodosetts. Men såsom även RN antytt i sin nämnda skrivelse, torde det icke vara möjligt att inom ramen för nuvarande bestämmelser framställa en blankett, som tillgodoser rimliga anspråk på enkelhet.

Revisorerna kommer därmed in på frå-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-27 23:14:48

gan om åtgärder på längre sikt för att åstadkomma ett enklare deklarations- och taxeringsförfarande. Härutinnan konstateras att allmän enighet råder därom, att det är önskvärt att nå fram till en definitiv källskatt för så många skattskyldiga som möjligt, varvid i första hand torde ifrågakomma flertalet löntagare med enkla inkomstförhållanden. Svåra problem möter emellertid, då det gäller att lösa detta spörsmål. Särskilt innebär progressionen i skatteskalorna ett svårt hinder. Såvitt revisorerna kan bedöma, torde det knappast vara möjligt att på grundval av nuvarande skattesystem nå fram till detta eftersträvansvärda mål. Det torde tvärtom bli nödvändigt att bygga upp ett system, som i väsentliga avseenden skiljer sig från det nuvarande. Det har icke varit möjligt för revisorerna att i detta sammanhang ingå på frågan härom, men åtskilliga skäl — det pekas på inkomstutvecklingen i vårt samhälle och en ev. ökad användning av indirekta skatter — talar för att denna fråga kan komma att aktualiseras inom en nära framtid. En av riktpunkterna för lösningen härav — och en av de väsentligaste — torde vara att uppnå ett enkelt deklarations- och taxeringsförfarande, som fyller rimliga anspråk på rättvisa och likformighet i beskattningen olika medborgargrupper emellan.

Revisorerna framhåller sammanfattningsvis det önskvärda i att skyndsamma åtgärder vidtas i syfte att underlätta såväl deklaranternas som myndigheternas arbete på detta område.

Arbetsgivares ansvar för arbetstagares skatt m. m.

En av de väsentligaste förutsättningarna för att källskattesystemet skall fungera på ett tillfredsställande sätt är självfallet, att arbetsgivarna fullgör dem åvilade skyldighet att innehålla och redovisa löneavdrag. Av betydelse är även att uppbördsmyndigheten har möjlighet att häröver öva nöjaktig kontroll och tillsyn. Den särskilt uppdebiterade A-skatten, d. v. s. sådan skatt som arbetsgivare underlåtit redovisa, har visat en fortgående ökning — medan detta belopp för budgetåret 1949/50 var 11 milj. kr., hade detsamma för budgetåret 1956/57 stigit till 23 milj. kr. Detta förhållande har vid flera tillfällen uppmärksammats av riksdagens revisorer, och 1957 års revisorer ha funnit det påkallat att närmare undersöka, vilka åtgärder som vidtagits eller vilka föreskrifter som meddelats i syfte att från vederbörande myndigheters sida söka begränsa statsverkets förluster i samband med att vissa arbetsgivare försumma att fullgöra sina åligganden enligt UF. Revisorerna har därför i skrivelser till överståthållarämbetet och länsstyrelserna infordrat uppgift härom. Den av revisorerna verkställda utredningen visar, att länsstyrelserna så gott som undantagslöst i olika cirkulär till lokala skattemyndigheter, utmätningsmän och exekutionsbiträden ävensom vid särskilda konferenser understrukit arbetsgivarkontrollens betydelse; särskilt har därvid framhållits vikten av att föreskrivna åtgärder vidtagas med tillbörlig skyndsamhet. Revisorerna betonar för sin del betydelsen av att arbetet med arbetsgivarkontrollen bedrives på sådant sätt, att ett snabbt resultat ernås, då det gäller att fastställa och indriva statsverkets fordran.

Då indrivningen av den särskilt uppdebiterade A-skatten ankommer på utmätningsmännen, medan de lokala skattemyndigheterna utövar kontroll över de löpan-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-27 23:14:48

de skatterna, är det av största vikt att den lokala skattemyndigheten samarbetar med utmätningsmännen i dessa ärenden. I de fall, då arbetsgivare anses böra erhålla rätt att inbetala uppdebiterade belopp enligt upprättad avbetalningsplan, bör vidare noggrant tillses icke blott att den träffade överenskommelsen iakttages utan även att arbetsgivaren i rätt tid inlevererar såväl sina egna skatter som de av honom för anställda innehållna skattebeloppen. Till kontroll härav bör arbetsgivaren anmodas att omedelbart efter varje uppbördstermin för utmätningsmannen uppvisa kvitto, utvisande att då till betalning förfallna skattemedel ordentligt inbetalts. I princip bör även gälla att staten icke får ställas i efterhand i förhållande till andra fordringsägare. Av särskild vikt är självfallet att speciell och snabb övervakning ägnas de arbetsgivare som har att innehålla de största skattebeloppen.

Vad gäller frågan om behovet av ändrade eller kompletterande föreskrifter i fråga om arbetsgivares ansvarighet för arbetstagares skatt eller i fråga om kontrollen av arbetsgivares skatteredovisning erinrar revisorerna, att det i skilda sammanhang — och för övrigt även i de till revisorerna nu lämnade uppgifterna — ifrågasatts en allmän skyldighet för arbetsgivarna att hålla skattemedlen åtskilda från övriga tillgångar. Ett sådant förfarande syns emellertid — såsom föredragande departementschefen framhöll i prop. 1953 : 100 — stöta på vissa praktiska svårigheter. Även om utvecklingen på detta område kan anses tala för införandet av en dylik skyldighet, torde likväl alltjämt övervägande skäl gälla för bibehållande av den nuvarande ordningen. Det synes emellertid icke uteslutet att genom vissa mer begränsade åtgärder nå samma syfte, nämligen att förhindra att arbetsgivare för egen räkning förbrukar innehållna skattemedel. Härutinnan framhålls att tvenne länsstyrelser uttalat önskvärdheten av sådana ändrade bestämmelser, att notoriskt försumliga arbetsgivare skulle vara skyldiga att efter åläggande av länsstyrelse efter varje avlöningstillfälle inbetala avdragen skatt. Dessa skattebelopp skulle kvarstå å länsstyrelsens respektive, då fråga är om stad med egen uppbördsförvaltning, den lokala skattemyndighetens postgirokonto till kommande uppbördstermin. Även om sådant förfaringssätt kan komma att innebära ett merarbete för såväl arbetsgivaren som berörda myndigheter, anser sig revisorerna böra förorda, att förutsättningarna för införandet av en dylik bestämmelse närmare undersöks. Visserligen är det uppenbart att källskattesystemet medfört åtskilligt arbete för icke minst arbetsgivarna och att dessa därför om möjligt icke bör ytterligare betungas. Det måste emellertid vara även ett arbetsgivarintresse, att skatteförlusterna blir de minsta möjliga. Den ifrågavarande anordningen skulle ju f. ö. beröra endast sådana arbetsgivare, som undandrager sig de skyldigheter som andra lojalt fullgör.

I de fall då arbetsgivaren försatts i konkurs åligger det utmätningsmannen jämlikt 35 § uppbördskungörelsen att ofördröjligen underrätta den lokala skattemyndigheten härom. Enligt vad som i detta sammanhang framhållits kommer emellertid sådana underrättelser den lokala skattemyndigheten ytterst sällan till handa. Med hänsyn till vikten av att denna så snabbt som möjligt erhåller kännedom om inträffade konkurser förordar revisorerna, att i konkurslagen införes en bestämmelse av innebörd att det skall åli-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-27 23:14:48

ga konkursdomare att omedelbart underrätta lokal skattemyndighet om inkommen konkursansökan.

Det bör vidare enligt revisorernas uppfattning övervägas, huruvida icke den lokala skattemyndigheten bör få rätt att giva vitesföreläggande i de fall, då anmaning att inkomma med bokföring för granskning icke hörsammas av en tredskande arbetsgivare. För en sådan lagändring talar — förutom att omgången över länsstyrelsen förorsakar dröjsmål — att taxeringsnämnd enligt den nya TF utrustats med befogenhet att förelägga viten.

Restavgiften är f. n. fyra procent. Oberoende av nuvarande ränteläge måste denna avgift enligt revisorernas mening anses vara låg. Ett flertal länsstyrelser har nu föreslagit, att densamma skall utgå med sex à sju procent. En länsstyrelse har f. ö. ifrågasatt, huruvida icke utöver en fast restavgift en ny avgift med karaktär av löpande ränta, syftande till att påskynda erläggandet av den oredovisade skatten, borde införas. Då erfarenheten visar, att arbetsgivare som råkat i ekonomiskt trångmål har stor benägenhet att lösa sina kreditsvårigheter genom att i rörelsen använda innehållna källskattebelopp, finner revisorerna det påkallat, att restavgiften höjes till sådan nivå att den icke, såsom f. n. icke sällan torde vara fallet, direkt uppmuntrar till att behålla arbetstagarnas skatt. Erfarenheterna av sådan restavgiftshöjning torde böra avvaktas, innan frågan om en sådan särskild avgift som nyss nämnts aktualiseras.

En skärpning av gällande påföljder vid underlåtenhet att fullgöra arbetsgivare åvilande skyldigheter har ett flertal länsstyrelser funnit vara påkallad. Även enligt revisorernas mening kan det med fog diskuteras, huruvida icke de straff som nu kan utmätas med tillämpning av UF utgör ett alltför ringa återhållande moment för de arbetsgivare, som av olika anledningar för egen del vill utnyttja de innehållna skattebeloppen. Utan att för egen del närmare taga ställning till frågan om ändrade bestämmelser härutinnan redan nu är påkallade, framhåller revisorerna det angelägna i att detta spörsmål i fortsättningen följes med uppmärksamhet. En viss effekt synes f. ö. kunna erhållas redan inom ramen för gällande bestämmelser, nämligen om domstolarna utnyttjar möjligheterna till att döma till frihetsstraff vid exempelvis upprepade förseelser. — I detta sammanhang erinras om att en länsstyrelse framfört tanken, att sådan försummelse, som det här är fråga om, borde offentliggöras i de publikationer som lämnar uppgift om konkurser, växelprotester, lagsökningsutslag, betalningsförelägganden m. m. En sådan åtgärd skulle otvivelaktigt sporra arbetsgivarna att sköta inbetalningarna, enär de i annat fall äventyrar sina kreditmöjligheter; revisorerna anser sig emellertid icke kunna överblicka konsekvenserna av ett dylikt förfarande men förutsätter, att detsamma närmare övervägs.

Processförfarandet i viss uppbördsfråga.

I ett annat avsnitt av sin berättelse har revisorerna uppmärksammat, att det f. n. råder oklarhet härom, huruvida någon har till ämbetsåliggande att bevaka kronans rätt i mål angående arbetsgivares ansvarighet för arbetstagares skatt. Då sådana mål icke är ovanliga och med hänsyn till att de icke sällan avser betydande belopp, anser revisorerna angeläget att sådana bestämmelser meddelas, att någon

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-27 23:14:48

befattningshavare får till uppgift att i sådana mål bevaka kronans rätt.

1957 års allmänna fastighetstaxering.

Under 1957 har allmän fastighetstaxering ägt rum. Revisorerna har därför funnit det vara av intresse att taga del av överståthållarämbetets och länsstyrelsernas erfarenheter av det vid taxeringen tillämpade förfarandet m. m. och har fördenskull i rundskrivelse till dessa myndigheter anhållit om upplysningar i vissa hänseenden.

Revisorerna erinrar till att börja med att 1957 års riksdag fattat principbeslut om en avveckling av fastighetsskatten. Särskilda sakkunniga har tillkallats för att utreda vissa med denna avveckling sammanhängande frågor. Även om sålunda fastighetsskatten inom en nära framtid kan komma att upphöra som en särskild beskattningsform, är det enligt revisorernas mening uppenbart, att allmänna fastighetstaxeringar icke kan undvaras för framtiden med hänsyn till bl. a. fastigheternas betydelse som kreditobjekt. Finansministern har f. ö. i sina direktiv för den nämnda utredningen bl. a. uttalat, att alla möjligheter till förenkling i deklarations- och taxeringsförfarandet bör tillvaratagas. De sakkunniga har därför att pröva även frågor av taxeringsteknisk art. Revisorerna har därför icke ansett det påkallat att mera i detalj ingå i prövning av de av vederbörande myndigheter framförda synpunkterna utan har funnit det tillräckligt att i stort sett framföra vissa allmänna synpunkter i ämnet. Revisorerna förutsätter emellertid, att såväl dessa som de av överståthållarämbetet och länsstyrelserna åberopade synpunkterna kommer att vederbörligen beaktas under utredningens gång.

Vad först angår själva organisationen av taxeringsarbetet erinras, att för landsbygdens vidkommande finns inrättade såväl beredningsnämnder som taxeringsnämnder, medan hithörande uppgifter i städerna ankommer uteslutande på taxeringsnämnder. Flera förslag till ändringar i denna organisation har framförts av de hörda myndigheterna. Sålunda har vissa länsstyrelser ansett den för landsbygden föreskrivna organisationen med såväl beredningsnämnder som taxeringsnämnder alltför omständig och ifrågasatt, huruvida icke det för städerna tillämpade systemet vore att föredraga. Därigenom skulle bl. a. vinnas den fördelen, att ytterligare tid kunde ställas till förfogande för bearbetning av deklarationsmaterialet och eventuell besiktning av fastigheterna. Såsom ytterligare skäl för denna ståndpunkt har länsstyrelsen i Västernorrlands län framhållit, att den strukturella skillnad mellan landsbygd och stad som syntes ha varit orsaken till de skilda reglerna genom samhällsutvecklingen och ändrad kommunal indelning alltmer utjämnats. Andra länsstyrelser åter har förmenat, att fördelar skulle följa med ett införande av beredningsnämnder även för städernas del. Goda skäl kan enligt revisorerna onekligen åberopas för båda dessa ståndpunkter. Revisorerna är för sin del icke beredda att på grundval av det föreliggande materialet taga bestämd ställning till vilken organisationsform som är att föredraga utan förutsätter, att de sakkunniga kommer att ägna särskild uppmärksamhet åt denna fråga. Helt allmänt framhålles att riktpunkten vid utformningen av taxeringsförfarandet bör vara att åstadkomma en organisation, som möjliggör en enkel men samtidigt effektiv och rättvisande taxering.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-27 23:14:48

I TF är fastställda vissa tidsgränser, inom vilka bl. a. vissa åtgärder skall vara vidtagna. Enligt vad den verkställda utredningen ger vi handen, har det på vissa håll varit förenat med svårigheter att kunna följa dessa bestämmelser. Revisorerna har för sin del särskilt kunnat iaktta, att beredningsnämnds ordförande i vissa fall icke fullgjort skyldigheten att senast den 15 december tillställa fastighetsägare eller därmed jämställd person underrättelse om det för fastigheten föreslagna taxeringsvärdet. Det erinras, att sådan underrättelse skall innehålla upplysning om att ägaren äger senast den 5 påföljande januari till beredningsnämndens ordförande avgiva skriftliga erinringar mot förslaget. Det är givetvis i och för sig av vikt att fastställda tidsfrister hållas. Därtill kommer att det ur rättssäkerhetssynpunkt måste anses särskilt betänkligt om, såsom i här angivna fall, risk föreligger för att den enskilde skall lida rättsförlust på grund av att en föreskrift icke följes. Med hänsyn till vad revisorerna sålunda anfört och vad som eljest i detta sammanhang framhållits syns det vara av vikt, att den i TF angivna tidsföljden för taxeringsförfarandet omprövas.

Fastighetsägare på landet erhåller som nyss erinrats meddelande om det av vederbörande beredningsnämnd föreslagna taxeringsvärdet. Framför han icke erinringar mot detta och åsätter fastighetstaxeringsnämnden fastigheten icke annat värde än det sålunda föreslagna, tillställes han icke något ytterligare meddelande om taxeringsvärdet, utan det av beredningsnämnden föreslagna blir gällande. På den blankett som användes för beredningsnämndens meddelande bör uttryckligen, enligt revisorernas mening, anmärkas, att det av nämnden föreslagna värdet blir gällande, såvida icke erinringar framföres mot detta eller taxeringsnämnd finner skäl ändra detsamma och att något ytterligare meddelande icke kommer att utsändas. Det i år tillämpade förfarandet synes nämligen ha givit rum för tvekan om det taxeringsvärde som blivit fastställt. Motsvarande synpunkter gör sig gällande även i fråga om underrättelseförfarandet i stad.

Vad gäller de grunder som tillämpats för fastigheternas värdering har bl. a. framhållits det inflytande som skogsmarksvärdet och skogsvärdet haft på det totala taxeringsvärdet för jordbruksfastigheter därigenom att medelvärdet på åkerjorden, som i sig innefattar även värdet på byggnader, i en del fall måst sänkas för undvikande av att taxeringsvärdet skulle komma att överstiga det allmänna saluvärdet. Det kan vidare nämnas, att inom ett norrlandslän vid årets taxering prövats ett system med skilda enhetsvärden för byggnader och för åkerjord; för ett län med små brukningsdelar hade detta system ansetts vara att föredraga. Nu angivna förhållanden och vad som i detta sammanhang eljest framhållits från vissa av de hörda myndigheternas sida ger enligt revisorernas mening vid handen, att frågan om vilka värderingsgrunder som i fortsättningen bör tillämpas bör övervägas. Härmed sammanhänger även på sitt sätt frågan om en förenkling av längdföringen i olika avseenden. Bl. a. har enligt revisorernas mening framförts välgrundade önskemål om förenkling av den s. k. kontrollängden ävensom en minskning av reodvisningen av olika ägoslag.

Av grundläggande betydelse för fastighetstaxeringen är givetvis de blanketter

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-27 23:14:48

som skall ifyllas och avlämnas av fastighetsägarna. Några länsstyrelser har ansett desamma i stort sett ändamålsenliga, medan andra framlagt mer eller mindre preciserade ändringsförslag. Revisorerna framhåller, att de nuvarande blanketterna syns vara väl detaljerade, en uppfattning som delas av flera länsstyrelser. Utan att närmare taga ställning till de framförda förslagen till ändringar understryks angelägenheten av att alla möjligheter tillvaratages till sådana förenklingar av blanketterna som utan åsidosättande av några i sammanhanget väsentliga intressen kan genomföras.

Såsom en sammanfattning av den av revisorerna gjorda undersökningen och de i anslutning till denna framförda synpunkterna framhålls betydelsen av att vid det fortsatta arbetet i fråga om avveckling av fastighetsskatten stor uppmärksamhet ägnas frågan om en förenkling i olika avseenden av taxeringsförfarandet.

Skatteuppbörden.

Under uppbördsåret 1956—57 inflöt såsom A-skatt 6.081 milj. kr. och såsom B-skatt 2.729 milj. kr., vilket innebär att jämfört med närmast föregående uppbördsår A-skatten ökat med 385 milj. kr. och B-skatten med 276 milj. kr. Vidare uppgick fyllnadsinbetalningarna för uppbördsåret 1956—57 till 502 miljoner kronor, varav 79 milj. kr. utgjorde A-skatt och 423 milj. kr. B-skatt. Av sistnämnda belopp avser 355 milj. kr. aktiebolag m. fl. juridiska personer samt 68 milj. kr. i huvudsak fysiska personer. Jämfört med närmast föregående uppbördsår har fyllnadsinbetalningarna totalt minskat med 34 milj. kr. I fråga om resultatet av den ordinarie uppbörden av B-skatt kan nämnas, att inflytandeprocenten under uppbördsåret 1956—57 uppgick till 96,3, vilket innebär en obetydlig försämring jämfört med närmast föregående uppbördsår. Resultatet beträffande den kvarstående skatten enligt de två senaste årens taxeringar uppvisar en förbättring från 83,3 till 85,3 procent. I fråga om städer med egna uppbördsverk har uppbördsresultatet förbättrats från 81,8 till 83,0 procent.

Den kvarstående skatten enligt årets taxering beräknas uppgå till omkring 998 milj. kr. och den överskjutande preliminära skatten till omkring 689 milj. kr. Jämfört med de uppgifter som vid motsvarande tidpunkt förra året förelåg i fråga om 1956 års taxering har den kvarstående skatten minskat med omkring 58 milj. kr. medan överskottsskatten ökat med ca 116 milj. kr. Den kvarstående skatten enligt årets taxering uppgår till omkring 10 procent av den slutliga skatten. Enligt närmast föregående års taxering uppgick den till omkring 11 procent av motsvarande slutliga skatt.

I anslutning till den sålunda lämnade redogörelsen för uppbördsresultatet har revisorerna framfört vissa synpunkter i ämnet. Revisorerna erinrar, att 1949 års uppbördssakkunniga bl. a. framhöll, att någon verklig förbättring av överensstämmelsen mellan preliminär och slutlig skatt för skattskyldiga, vilka vid sidan av sin huvudsakliga inkomst åberopar inkomst jämväl av bisyssla, icke kunde påräknas med mindre skatteavdrag gjordes även i fråga om bisysslor. De sakkunniga förordade därför, att bestämmelser härom skulle införas. Detta förslag upptogs till behandling i prop. 1953: 100, varvid finansministern förklarade sig för det dåvarande icke kunna tillstyr-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-27 23:14:48

ka de sakkunnigas förslag; detta kunde dock framdeles komma i ett annat läge i samband med att spörsmålet om en definitiv källskatt för vissa grupper av skattskyldiga upptoges till prövning. Det är enligt revisorernas mening uppenbart,, att källskatt å bisysslor väsentligt skulle förbättra uppbördsresultatet i olika avseenden. Frågan härom sammanhänger emellertid såsom nyss framhållits med en större fråga, nämligen om införandet av en definitiv källskatt för så många skattskyldiga som möjligt. Härutinnan erinras, såsom ovan omtalats, att revisorerna i ett annat avsnitt av sin berättelse uttalat, att det knappast syntes vara möjligt att införa en sådan skatt inom ramen för nuvarande skattesystem. Det syntes tvärtom bli nödvändigt att bygga upp ett system, som i väsentliga avseenden skilde sig från det nuvarande. Åtskilliga skäl talade för att frågan härom kunde komma att aktualiseras inom en nära framtid.

Enligt vad revisorerna har sig bekant finns bl. a. en grupp inkomsttagare, där mindre tillfredsställande resultat av skatteuppbörden stundom kunnat konstateras. Det gäller mottagare av benefika periodiska understöd. Inom 1944 års uppbördsberedning diskuterades, huruvida icke skatteavdrag borde göras vid dylika utbetalningar, men något positivt förslag härom framlades icke. Fall förekommer emellertid, då vederbörande undandrager sig skatt genom att beloppet för periodiskt understöd avdrages av den som utgiver detsamma men skatt ej kan uttagas av mottagaren, då denne saknar utmätningsbara tillgångar. Enligt revisorernas mening kan en sådan lagändring ifrågasättas, att avdrag för dylikt understöd icke skall medges, om icke givaren vid taxeringen styrker, att A-skatteavdrag gjorts eller att mottagaren icke skall taxeras för beloppet.

I det förut omnämnda avsnittet om "Arbetsgivares ansvar för arbetstagares skatt m. m." har bl. a. framhållits, att den restavgift som f. n. utgår å den särskilt uppdebiterade A-skatten måste anses vara för låg och att en höjning av denna därför vore motiverad till sådan nivå, att den icke, såsom nu stundom vore fallet, direkt uppmuntrade arbetsgivare till att behålla arbetstagarens skatt. I samband med redovisningen av skatteuppbörden framhåller revisorerna, att en generell sådan höjning är påkallad och således icke blott i de fall, då fråga är om särskild uppdebiterad A-skatt.

Sedan det nya uppbördssystemet trädde i kraft, har i åtskilliga städer — t. ex. Stockholm, Malmö, Uppsala, Västerås, Karlstad och Halmstad — indrivningsväsendet rationaliserats. Avsikten därmed har bl. a. varit att till en lägre kostnad nå ett bättre uppbördsresultat än tidigare. Revisorerna har med anledning härav funnit det vara av intresse att redovisa vissa uppgifter rörande kostnaderna m. m. för uppbördsväsendet i vissa städer. Även om skillnad i förutsättningarna för indrivningsverksamheten i de olika städerna givetvis föreligger, kan konstateras att utgifterna för ifrågavarande arbete i flera fall måste anses låga, utan att för den skull effektiviteten i arbetet blivit lidande. Med hänsyn härtill syns det angeläget, att statens organisationsnämnd närmare inhämtar uppgift om de i dessa städer genomförda rationaliseringarna i syfte att få underlag för en liknande organisation för indrivningsarbetet inom sådana orter med stadsliknande karaktär som ingå i utmätningsmansdistrikt på landsbygden.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-27 23:14:48